

Social-, Børne- og Integrationsministeriet

STATUSRAPPORT

Skal bruges til rapportering for tilskud, hvor der ikke er angivet SMART-mål i ansøgningen

Formål

Statusrapporten skal give viden om resultater af de projekter, der støttes via tilskud fra Social-, Børne- og Integrationsministeriet. Resultatet af indsatserne skal danne grundlag for en øget kvalitet af de sociale tilbud.

Krav

Skemaet **skal** udfyldes elektronisk og sendes som en vedhæftet fil i en mail til Puljestyling. I emnefeltet skrives **kun** journalnr. Hvis der sendes statusrapporter for flere projekter, deles deres journalnumre af semikolon.

Mailadressen er: rapport@sm.dk

Til denne mailadresse kan der alene sendes rapporter. Regnskaber med mere skal sendes via almindelig post eller til mailadressen pulje@sm.dk.

Rapporten skal have et omfang på 6-10 sider med størst vægt på besvarelse af spørgsmål 3-5.

Generelle oplysninger

Projektets titel: Udvikling af nye rådgivnings-tilbud til voksne, svært hørehæmmede og CI-opererede	
1491-0018-01	
Pulje (udfyldes kun for ansøgningspuljer): FTOLK	
Ansøger: CFD, projektleder Inger Riisager	
Ansvarlig for tilskuddet: Helle Brøgger, CFD	
Påbegyndt: d. 01/11 år: 2012	
Afsluttet: d. 31/10 år: 2014	
Tilskuddets størrelse: 400.120,00 kr.	
Rapporttype: ☒ Afsluttende ☐ Årsrapport	Emneord (udfyldes af Puljestyling):
Projektår for rapport: 2012-2014	

<p>1</p>	<p>Beskriv projektets målgruppe: <i>Hvem er målgruppen?:</i> Voksne, svært hørehæmmede og voksne Cochlear Implant-opererede (CI) med talesprog i Hovedstadsregionen.</p> <p><i>Hvor stor er målgruppe?</i> På landsplan 3-5.000 personer.</p> <p><i>Er der i projektperioden sket afvigelser i målgruppen og dennes størrelse?</i> <u>Nej</u> <i>Hvis Ja, oplys hvorfor og hvordan?</i></p> <p><i>Hvor mange brugere er der i projektet?</i> 51 personer.</p> <p><i>Hvor mange af hvert køn?</i> ♂ 18 ♀ 33</p>
<p>2</p>	<p>Beskriv projektets formål: <i>Hvilket problem skal projektet løse?</i> Afdækning af behovet for socialfaglig rådgivning til personer med svære høretab og CI-brugere.</p> <p>Målgruppen befinder sig i mange henseender i en gråzone, idet de i forhold til kommunikation ikke klarer sig godt hverken blandt hørende eller døve. Mange har erhvervet svære høretab i voksenalderen og har ikke haft tilbud om visuel kommunikation. For unge CI-brugere, som er opereret i barndommen eller de tidlige teenageår, har en stor gruppe ligeledes ikke fået tegnsprog med sig. I målgruppen har dog også været en mindre del, som gennem barneskolen eller senere ved nære sociale bånd til døve, har opnået et tegnsprog.</p> <p>Den generelle udvikling i dag er, at 4/5 af alle døvfødte børn CI-opereres, og vi vil derfor i fremtiden møde en større og større gruppe CI-brugere, som befinder sig i et gråzoneområde, idet ikke alle får optimalt udbytte af operationen.</p> <p>Det er ofte de meget positive resultater af CI-operationer, der bliver præsenteret i pressen. Men det er vores erfaring, at der er stor variation på udbyttet af CI-implantaterne. Primært kan brugernes lytte- og skelneevne være begrænsede, og desuden kan deres udtale være præget af de store høretab. Endelig har en del borgere konkurrerende handicaps, som medfører, at de ikke evner at kompensere for deres hørenedsættelse.</p> <p>Vi mener derfor, at vi skal forberede os på en gruppe borgere, der har behov for socialfaglig specialrådgivning i fremtiden.</p> <p>De begrænsede muligheder for at deltage i kommunikationen på lige fod med kolleger, venner og pårørende stiller ofte denne gruppe over for svære problemstillinger.</p> <p>Målgruppen er sårbare i mange relationer. De udtrættes hurtigt, når de skal følge med på hørendes betingelser, og de står ofte i en yderposition på uddannelsen eller arbejdspladsen. Formålet med projektet har derfor endvidere været at yde rådgivning i forhold til coping-strategier, give information om støttemuligheder og tilbyde borgerne mulighed for at møde ligestillede, som de kan dele udfordringer og erfaringer med.</p> <p>Det kræver ressourcestærke borgere at hente og forstå stærkt sektoropdelt rådgivning, fx fra hospitalssektoren, undervisningssektoren og arbejdsmarkedssektoren. Det er tidskrævende og mange lever med halve løsninger, fordi de ikke kan finde eller ikke får den rette rådgivning. Disse borgere efterspørger steder, hvor rådgivningen går på tværs af de nævnte sektorer.</p>

Er der sket afvigelse i projektets formål?

Nej

Hvis Ja, oplys hvorfor og hvordan?

3 **Beskriv projektets resultater:**

Hvilke resultater har projektet nået?

Gennem projektet har vi opnået et klart billede af, at der er behov for socialfaglig rådgivning til voksne CI-brugere og svært hørehæmmede voksne med kommunikationsvanskeligheder – især når det drejer sig om uddannelse, arbejde og personlige problemer relateret til hørenedsættelsen.

Ud fra tilbagemeldinger fra deltagerne må vi konkludere, at brugerne HAR behov for denne type rådgivning, der er gennemført i projektet - og at de HAR opnået større indsigt i egne muligheder og begrænsninger. Samtidig har det sociale element i gruppesamtalerne været givende for alle, idet problemstillingerne er blevet bredt ud på en mere nuanceret måde. Det har desuden afstedkommet sociale kontakter og fælles aktiviteter ud over projektdeltagelsen.

Behov for socialfaglig rådgivning til målgruppen

I første del af perioden blev der gennemført fokusgruppeinterviews med repræsentanter for målgruppen.

Resultat af disse interviews kan summeres op til, at deltagerne giver udtryk for behov for:

- Rådgivning, der har indgående forståelse for den hørehæmmedes vilkår
- Måltrettet og koordineret rådgivning om støtteordninger på tværs af sektorer (uddannelse og arbejdsmarked, sygedagpenge m.m.)
- Støtte til ny identitet – både i forhold til arbejdsmarkedet, til familie, venner og andre sociale relationer
- Rådgivning til unge i forbindelse med uddannelsesvalg og opstart på uddannelse
- Samvær med ligestillede

Ovenstående resultater uddybes i følgende temaer. De blev alle behandlet i projektets rådgivningssessioner.

Overgange

Vedr. overgangen fra barn til voksen, kommer hjælpen ikke længere automatisk efter det fyldte 18. år, og mange får derefter ikke relevant støtte. Ændringer i livsbetingelser kan også medføre behov for rådgivning, hvor de kommunikationsmæssige vilkår tænkes ind i støtte- og udviklingsmulighederne.

Udtrætning og isolationsfølelse

Et høretab kan ikke ses, og omgivelser, herunder kommunale sagsbehandlere, har ikke indsigt i den udtrætning, som personer med svære kommunikationsvanskeligheder har i hverdagen. Disse vanskeligheder er medvirkende til, at mange oplever stor isolation. De KAN ikke deltage i dialog med mere end en ad gangen, og de har ofte ikke kræfter til det, når energien er brugt i skole eller på arbejde.

Arbejde

Med et betydeligt kommunikationsproblem oplever mange, at det er vanskeligt at komme ind på arbejdsmarkedet. De føler sig ofte marginaliserede, når de er i arbejde. Den faglige sikkerhed påvirkes af usikkerhed på, om man udfylder sin rolle og yder tilfredsstillende resultater.

Identitet

Store ændringer i hørelsen – enten et progredierende høretab, der løbende kræver omstilling – eller en CI-operation med pludseligt, godt resultat skaber udfordringer omkring identitet og rollefordeling, fx afhængighed af ægtefælle, forholdet til kolleger og sociale kontakter. Hertil kommer, hvordan man finder ind i et nyt funktionsniveau, som man ikke har erfaring med. En kvindelig deltager i projektet siger bl.a.:

"Før jeg blev opereret vidste alle, at der var ting, jeg ikke kunne. Nu, hvor jeg er CI-opereret, er kravene og forventningerne, at jeg skal klare alt på lige vilkår med hørende"

Kvinde, 32 år.

Opkvalificering af den socialfaglige rådgivning og afprøvning af nye rådgivningstilbud

Overordnet kan det siges, at al kommunikation med deltagerne har været på de hørehæmmedes præmisser. Det har stor betydning for deres følelse af at blive mødt på en værdig måde. Der blev fx taget højde for tydelig tale, øjenkontakt med mulighed for mundaflæsning, gentagelser om nødvendigt, god akustik, ingen baggrundsstøj, tekniske hjælpemidler og støttetegn, hvis der var behov for dette.

Mange yngre, dvs. personer under 60 år, har en følelse af at stå alene med deres svære høretab, idet det kan være svært at få øje på ligestillede. Det har været baggrunden for, at afprøve en metode, hvor deltagerne blev matchet til små grupper. Resultatet har været, at alle har givet udtryk for at have profiteret af samværet. Grupperne har af hensyn til kommunikationen kun bestået af tre deltagere plus projektleder.

Alle grupper har været sammensat, så deltagerne havde andet end høretabet til fælles. I en gruppe var alle uddannet inden for mediebranchen, alle tre jobsøgende med svære høretab. I en anden gruppe var alle tre mænd, hvoraf den ene var CI-opereret, og de to andre blev det i løbet af samtalerækken. De var ligeledes jobsøgende. Den tredje gruppe bestod af tre kvinder – alle med CI – men med et talesprog, der er påvirket af mange års store høretab. De var også i projektforsøget uden for arbejdsmarkedet.

I alle 3 grupper har de givet udtryk for, at de ud over den konkrete viden om rettigheder og støttemuligheder også har fået udbytte af at kunne spejle sig i andres situation. Gruppesamtalerne har givet anledning til en dybde og fortrolighed i samtalerne, som ikke kunne være opnået ved en til en-samtaler med projektlederen.

En deltager siger bl.a.

"Jeg har fået mere øje på mig selv og hvor dårligt jeg hører. Og ny viden – ja selvfølgelig, der er mange ting, som jeg slet ikke vidste. Som vi har siddet og snakket om. Specielt lige den sidste om personlighed. Det har jeg slet ikke tænkt på – og der er mange andre ting, som du [en anden deltager] også har fortalt."

Mand, 58 år.

Det blev forsøgt at danne en lille gruppe for unge piger, men det endte med at blive en aften med mange unge – efter pigernes ønske. Se omtale af pizzamødet i tidligere indsendte statusrapport. Resultatet af denne aften blev, at de unge mødte flere af begge køn, som de kunne skabe nye sociale relationer til. De fik informationer om "vejen gennem uddannelsessystemet for hørehæmmede unge", og de udvekslede kontaktoplysninger.

Desuden ønskede vi at afprøve it-baseret rådgivning. Tanken var, at mange i dag søger viden på nettet. Og mange har en forventning om, at få svar på deres spørgsmål her og nu. Vi har derfor afprøvet, hvordan det kan fungere. Når borgere har henvendt sig via Facebook/emails har det ofte været med lange, omfattende beskrivelser af de komplicerede situationer, de står i. Alligevel må man konkludere, at rådgivning via mails ikke altid får den dybde og de nuancer, som en samtale gør. Der vil altid mangle informationer og dialog om detaljer, der kan være afgørende for det helt relevante råd.

I grupperådgivningen har alle deltagere meldt meget positivt tilbage omkring udbyttet af samtalerne. De føler både, at de har fået mere konkret viden om muligheder, og samtidig har de opnået en større handlefrihed i forhold til jobsøgning og prioritering af energi i hverdagen. Citater:

"Og jeg tror også, at det her har været specielt godt for mig, fordi jeg skulle ligesom hoppe fra døvemiljøet ud i store hørende verden." Kvinde, 48 år

"Jeg synes, det fungerede godt med, at der var et tema for dagen, som du fortalte om og at der også var plads til en masse fri snak. Det var ikke fordi, jeg efter vores møder gik hjem og søgte tolk eller downloadede blanketter til diverse § ordninger, men det satte en masse tanker i gang og det var helt sikkert med til at bryde min modstand mod sådan noget som fx tolk og psykologhjælp." Kvinde, 35 år

"Så jeg har fået rykket lidt på min angst og passivitet, hvilket er skønt." Kvinde, 48 år

Blandt deltagerne til individuel rådgivning er det ikke alle, der har reageret på de skriftlige evalueringsspørgsmål. Og det er vanskeligt at vide, om det skyldes utilfredshed med rådgivningen eller blot manglende overskud til at besvare spørgsmålene.

Mange af de individuelle samtaler har været med personer, der ikke matchede ind i en gruppe af den ene eller anden årsag. Det skyldtes høretabet, jobsituation, livssituation eller personlighed, som kan gøre det svært at finde ligestillede. Der er stor mangfoldighed i gruppen, og det kan derfor være svært i et meget lille materiale at finde egnede grupper til alle.

Behov for helhedsorienteret rådgivning.

Deltagerne har ofte henvendt sig med meget sammensatte problemstillinger. Fokus har været hørehandicappet med de heraf afledte vanskeligheder med at kommunikere og forklare egen situation, fx har deres udfordring ikke alene været arbejdsløshed eller sygemelding. Mange bliver frustrerede over, at møde et offentligt system, der ikke tager høretabet alvorligt. Det vil sige ikke inddrager hørenedsættelsen som en væsentlig faktor i.f.t. jobsøgning eller andet.

Deltagerne giver udtryk for, at de ikke bliver mødt med forståelse i Jobcentrene og derfor ikke får relevant rådgivning. Det kan fx handle om, at borgeren bliver visiteret til virksomhedspraktik i en støjende arbejdsplads, hvorved borgeren ikke fungerer optimalt og tillige udtrættes unødigt.

Der hersker i den brede offentlighed en forventning om, at CI-operationer altid og hurtigt fører til næsten normal hørelse. Det kan medføre, at nogle borgere kommer i klemme. Som eksempel kan nævnes langvarige sygemeldinger pga. CI-operation og komplicerede genoptræningsforløb, hvor udviklingen ikke går som forventet. Det kan bringe borgeren i økonomiske vanskeligheder, fordi kommunen ikke vil forlænge sygedagpengene.

En kvindelig deltager siger:

"Jeg synes, at det er vigtigt, at det er en konsulent, som har godt kendskab til handicappet. I stedet for en person fra Jobcentret, som ikke aner noget." Kvinde, 47 år

Mange deltagere har henvendt sig med lavt selvværd og manglende tro på, at de reelt kan leve op til kravene på arbejdsmarkedet. De er fx fastlåste i en tanke om at have meget få handlemuligheder. Her er brug for støttende samtaler, der kan brede viften af muligheder ud og åbne perspektiverne for borgeren. Mange kender ikke deres muligheder for compensation og tekniske hjælpemidler, som kan gavne dem.

Andre henvendelser har handlet om følelsen af isolation. Kommunikationen er vanskelig uanset, hvor de er, så de efterhånden har trukket sig fra sociale aktiviteter. Her har projektet medvirket til at pege på forskellige tilbud og aktiviteter, der egner sig for borgeren.

Deltagerne har ud fra deres konkrete behov fået rådgivning og vejledning i forhold til aktuel lovgivning, støttemuligheder, copingstrategier i forhold til jobsamtaler, prioritering af energi – både i forhold til arbejdsliv og fritidsliv. Socialt samvær med ligestillede kan ofte være en øjenåbner, hvor deltagerne ser, at de ikke er alene om de livsvilkår, de har, og de får mulighed for at opbygge socialt netværk med andre. En mandlig deltager siger fx.:

"Jeg har også brug for samvær med ligestillede. Og det er vigtigt, at man melder sig IND i noget og ikke ud af noget" Mand, 48 år

Blandt svarene ses endvidere en tilfredshed med rådgivningen, fx

"Jeg kan kun sige, at projektlederen er det eneste positive for mig gennem dette forløb. Jeg får stadig ingen hjælp eller vejledning fra det offentlige - jeg er fuldstændig overladt til mig selv. Jeg har kæmpet med dette og forsøgt at have et "normalt" liv og stadig kunne arbejde og forsørge mig selv..... Men projektet slutter også og hvem skal man så henvende sig til? Så står man igen der og kan ikke komme nogen vegne fordi ingen ved noget som helst."
Kvinde, 46 år

"Men når man opdager at der er mange andre, som en selv - bliver det hele lidt nemmere. For det er altså ikke småting, der følger med at have nedsat hørelse. Formidling og kommunikation, det er altså ikke rart, at være begrænset på de områder."
Kvinde, 26 år

En deltager beskriver sit udbytte således:

"Hvad har forløbet betydet for mig!

- 1. Hjælp til at forstå et meget tungt system.*
- 2. Møde mennesker som har de samme udfordring/problemer som mig.*
- 3. Givet mig en tro på at komme tilbage til den normale verden.*
- 4. Givet mig et værktøj til at komme igennem mit livs krise.*
- 5. En som forstår, hvilke udfordringer det er, at have et høretab.*
- 6. Inger [projektleder] har åbnet døren til andre mennesker som lever i sammen verden som mig selv.*
- 7. En som tør sige mig imod, når jeg har været for negativ i min opfattelse af systemet.*
- 8. Uden projektlederen, var jeg ikke kommet ud af mit livs krise."*
Mand, 38 år

4 Beskriv de centrale aktiviteter i projektet:

Hvilke aktiviteter har projektet udført for at opnå formålet?

- 1. Fokusgruppeinterviews**
- 2. Rådgivning i netværksgrupper**
- 3. Ungeaften – pizzamøde**
- 4. Individuelle samtaler**
- 5. Facebook- og mailrådgivning**
- 6. Psykologbistand**
- 7. Interview af henvisende samarbejdspartnere**
- 8. Interview - andre rådgivningstilbud**
- 9. Artikel til bladet "Hørelsen"**
- 10. Fagligt oplæg på personalemøde audiologisk afdeling, BBH**

Fokusgruppeinterviews (FGI)

Der blev gennemført 3 FGI, med i alt 12 deltagere. Resultatet er nærmere beskrevet i statusrapport 2013.

Netværksgrupper

Der er gennemført tre netværksgrupper:

- Faggruppen
- Mandegruppen
- Kvindegruppen

Alle tre grupper har bestået af tre deltagere, hvilket har været maks. i forhold til kommunikationen. I to af grupperne er der alene brugt talesprog, i den sidste gruppe er der også anvendt støttetegn.

Møderne har haft to timers varighed fordelt over fire til fem møder. Der har været en siden-sidst-runde, et fagligt oplæg fra projektlederen omkring udvalgte temaer og gruppediskussion af emner ud fra deltagernes egne behov og vinkler.

Drøftede temaer har været udfordringer på arbejdsmarkedet, jobsamtaler, kolleger, socialt samvær, familierelationer, identitet og livsomstillinger. Fx har to af deltagerne tilvalgt og gennemgået CI-operation i den periode, netværksgruppen har bestået. Disse to deltagere har haft stort behov for at drøfte forventninger, ønsker og realitet omkring operationen.

En udtrykker det fire og halv måned efter operationen sådan:

Ungeaften – pizzamøde

Pizzamødet er beskrevet i statusrapport 2013.

Individuelle samtaler

Alle deltagere er begyndt med en individuel samtale, idet det har været nødvendigt at afdække, hvori hovedproblemstillingen lå. Samtidig har projektlederen vurderet, om borgeren kunne profitere af og var motiveret for gruppesamtaler.

Facebook- og mail rådgivning

Projektlederens aktivitet på Facebook har bestået i at følge med i, hvad der rørte sig af spørgsmål blandt deltagerne. Hvis der blev efterlyst socialfaglig viden, skrev projektlederen indlæg om den efterspurgte information. Endvidere orienterede projektlederen om ny lovgivning, og om projektet og opfordrede målgruppen til at kontakte via mail. Det medførte bl.a., at personer, bosat i Jylland henvendte sig med spørgsmål.

Psykologbistand

Psykologbistand har været anvendt i tre tilfælde; til en netværks-gruppe, hvor psykologiske temaer blev drøftet, og til individuelle samtaler med to unge kvinder med identitetsproblematikker. Den anvendte psykolog har erfaring med målgruppen og har derfor været mere kvalificeret end en tilfældig psykolog ville være.

Interview af henvisende samarbejdspartnere

Projektlederen har fundet det relevant at drøfte behovet for social specialrådgivning med tilstødende faggruppe for at vurdere behovets omfang.

Audiologisk afdeling på Bispebjerg Hospital og CI-center Øst gav den tilbagemelding, at de i hverdagen har så travlt, at de ikke har tid til at fokusere på spørgsmål, der ikke vedrører høreapparatbehandlingen. Systemet kræver effektivitet, og der er maks. 45 min. til afprøvning af høreapparat, justering og information om brugen.

Anette Hindhedes PHD-afhandling "Audiological rehabilitation in sociological perspectives" 2012 om emnet viser, at der kun bruges to min. pr. borger til information om fremtiden og brug af høreapparater. Information om vejledning, der ligger ud over hospitalsregi, er derfor ikke mulig.

Vilkår for andre rådgivningstilbud.

Efter kommunalreformen er kommunikationscentre/høreinstitutter i Danmark organiseret og finansieret på vidt forskellige måder. Mange steder er tilbuddene styret af rammeaftaler med kommuner og andre steder har kommunerne valgt at hjemtage hørerehabiliteringen. Konsekvensen for borgeren er, at den frie adgang til et ensartet tilbud ikke er til stede. Tilgangen til socialfaglig rådgivning er mange steder reduceret betragteligt eller ikke tilstede.

I kølvandet på de nye måder at tilbyde hørerehabilitering på har vi set et konkurrenceelement snige sig ind, da det handler om institutionernes overlevelse. Det har betydet, at samarbejde på tværs af kommunale eller regionale rådgivningstilbud er nedtonet betydeligt, og erfaringsudvekslingen er på et minimum.

Interview af andre offentlige rådgivningstilbud

Hørepædagogerne

Svarene på de spørgeskemaer, som i forbindelse med projektet blev sendt til kommunikationscentre i Hovedstadsområdet, gav et billede af, at hørepædagogerne møder borgere med et rådgivningsbehov, som de ikke selv kan dække. Deres primære opgave er undervisning, og de har ikke faglig viden om lovgivning, støtteordninger m.m.

På landsplan ses meget uensartede rådgivningstilbud, der er baserede på tilfældigheder, som fx om lederen i Kommunikationscentret har forståelse for socialfaglig rådgivning og

bakker det op økonomisk og prioriteringsmæssigt.

Her følger et par citater fra interviewene af hørepædagoger:

"Hvis jeg ikke i fremtiden kan benytte mig af hjælp/supervision fra specialkonsulent på CFD vil der ikke eksistere en socialfaglig rådgivning, idet jeg som hørekonsulent ikke kan varetage denne opgave på socialfaglig forsvarlig vis uden supervision fra specialkonsulent."

"Der er i stigende grad behov for rådgivning om /hjælp til mødet med det sociale system på hhv. jobcentre og andre kommunale instanser samt i mødet med studievejledere på videregående uddannelser for mennesker med store høretab og CI brugere, da det er blevet markant sværere for denne handicapgruppe at få relevant hjælp og støtte i forbindelse med arbejde og uddannelse."

"...det jeg oplever som en ændring, det er, at jeg synes, at jeg løbende har nogle sager, hvor de er kørt fuldstændig af sporet i det kommunale system. Og hvor en stor del af det handler om, at prøve at få kørt en hjælp ind sådan at sagsbehandleren eller hvem det måtte være fra systemet, at de får en større indsigt og forståelse for det her"

Specialkonsulenter – ansat i to forskellige kommunikationscentre i Jylland:

De to konsulenter er socialrådgivere med mange års erfaring som specialkonsulenter for hørehæmmede og døvblevne. De har tidligere arbejdet under den statslige specialkonsulentordning, der blev nedlagt 01.01.03, og jeg har fundet det relevant at spørge lidt ind til, hvordan rådgivningen fungerer i deres lokalområder nu.

De beskriver, at det kan være vanskeligt at skaffe bevilling til at yde den relevante hjælp til borgeren. At de ofte må afvise eller lave halve løsninger. Og at borgere fra kommuner uden betalingsaftale må gå forgæves.

"- og nu kan man så sige, at det egentlig meget er finansieringsformen, der afgør hvordan vores rådgivning egentlig udmønter sig." Specialkonsulent.

"Så der synes jeg, at det er blevet lidt sværere at finde rundt i landskabet også fordi der i lovgivningen ikke står, at man skal inddrage den her specialviden." Specialkonsulent.

Artikel til bladet "Hørelsen"

I forbindelse med projektets start bragte Høreforeningens medlemsblad en artikel om projektet i 2012. Det er aftalen, at der ligeledes skal skrives en artikel, når projektet er afsluttet.

Fagligt oplæg på personalemøde på audiologisk afdeling, Bispebjerg Hospital

I december 2013 gennemgik projektlederen projektets hovedtemaer, og de dominerende problemstillinger på et personalemøde på audiologisk afdeling på Bispebjerg Hospital. I hospitalssystemet har de normalt ikke fokus på de praktiske konsekvenser af høretab i "den virkelige verden", og projektlederen fik mulighed for at skærpe personalets opmærksomhed på de problematikker, deres patienter støder på.

Der var bred interesse for oplysningerne, men samtidig en udmelding om, at personalet er så tidspressede på effektivitetskravene, at de sjældent har tid til at spørge ind til patienternes udfordringer/problemstillinger i hverdagslivet.

*Er der sket afvigelser i forhold til de planlagte aktiviteter? nej
Oplys hvorfor og hvordan:*

5 Beskriv om de opstillede mål i ansøgningen for succes er opnået:

CFD anser de opstillede succeskriterier for opfyldt.

Mange af deltagerne i netværksgrupperne har givet udtryk for at have fået stort udbytte af at møde ligestillede. Deltagerne har stort set alle været jobsøgende, og derfor har omdrejningspunktet for mange samtaler været, hvordan man ruster sig til jobsamtaler, beskriver høreproblemet uden at skræmme arbejdsgivere væk, og hvordan udtrætning og nervøsitet for ikke at kunne slå til fylder i tankerne hos den enkelte.

Deltagerne har gennem netværksmøderne også fået inspiration til, hvordan de tackler samtaler med pårørende. En deltager, som er far til to teenagepiger var meget frustreret over, at al kommunikation gik gennem hans kone, idet pigerne ikke havde tålmodighed til at tale med den svært hørehæmmede far. Han fik mulighed for at dele frustrationen med ligestillede og udveksle erfaringer. Han fik tilføjet nogle råd fra projektlederen om, hvordan han kunne forbedre samtalerne med døtrene, og han opnåede en forbedret kontakt med dem.

Mødet i ungegruppen var planlagt på en sådan måde, at der var gode muligheder for at tale frit sammen. Dels var der indkøbt pizza, og dels var de unge indledningsvis delt op to og to, hvor de skulle bevæge sig rundt i et stort lokale og forholde sig til nogle spørgsmål, der var sat op på væggene. Disse tiltag var valgt for at løsne op for generthed, som kan være en betydelig faktor i ungegruppen.

Projektlederen er bekendt med, at flere af dem siden har haft kontakt med hinanden, fx i form af cafebesøg. De har også opmuntret hinanden til at deltage i andre aktiviteter for unge med CI/høretab.

Efter pizzamødet blev de unge indbudt til et nyt møde, men der var kun få tilmeldinger. Møde nr. 2 blev derfor aflyst. Det viser, at selv om de unge under en til en-samtale ytrede ønske om at mødes med ligestillede, var det i hverdagen svært at prioritere dette.

Blandt de individuelle samtaler har behovet for rådgivning ofte været af meget specifik karakter. Som hovedregel har henvendelsesårsagen været rådgivning om lovmæssige rettigheder eller problemer i forhold til at leve med et svært høretab. Gennem samtalerne er de borgere, der deltog i projektet, blevet rustet til at klare de aktuelle udfordringer i dagligheden bedre, og de har fået sat fokus på muligheder frem for begrænsninger. Flere af borgerne ønskede at deltage i netværksgrupper, men af forskellige årsager har de ikke matchet nogen deltagere eller grupper. Det er projektlederens erfaring, at der skal være en vis ensartethed for, at gruppesamtaler bliver en succes.

Hvordan er der foretaget måling af om målene er nået?

Projektet har et relativt beskedent antal deltagere. Vi har ikke fundet det relevant at udarbejde spørgeskemaer, men har valgt at bede deltagerne give tilbagemeldinger via mails om deres udbytte. I forbindelse med den afsluttende samtale i to af netværksgrupperne har vi båndoptaget evalueringssamtalen og siden transskriberet den.

Hvem har foretaget målingen og vurderet denne?

Målene er kun vurderet internt af CFD's ledelse, den projektansvarlige og en følgegruppe, som består af 2 døvekonsulenter fra andre regioner.

6 Beskriv fremtidige projektplaner (udfyldes kun, hvis der er tale om årsrapport):
Hvad er planerne for resten af projektperioden?

Ikke relevant

7 Beskriv plan for forankring af projektet (spørgsmål 7 og 8 udfyldes kun, hvis der er tale om afsluttende rapport):

Er der gjort tiltag for at projektet kan opnå forankring? I så fald hvilke?

"Jeg kan næsten ikke overskue at tænke på fremtiden med hensyn til uddannelse og arbejde, men håber, at min datter kommer til at trives." (mor til CI-opereret datter)

Ovenstående citat er hentet fra SFI's rapport "Døvfødte børn og deres livsbetingelser" fra maj 2014, og indikerer det samme behov for rådgivning, som deltagerne i dette projekt har påpeget.

Deltagerne i projekt "Nye rådgivningstilbud til hørehæmmede og CI-opererede," som alle har en svær hørenedsættelse og deraf følgende kommunikative vanskeligheder, har igennem interviews og samtaler både individuelt og i gruppe tilkendegivet at have et stort udækket behov for et helhedsorienteret tilbud om socialfaglig vejledning, især når det drejer sig om

uddannelse, arbejde og personlige problemer relateret til hørenedsættelsen.

Projektet har givet anledning til en indgående drøftelse inden for døvekonsulentordningen om afgrænsning af målgruppen for døvekonsulenternes rådgivningstilbud.

Traditionelt har døvekonsulenternes rådgivning primært været rettet mod gruppen af tegnsprogsbrugere. Imidlertid sker der i disse år store forandringer inden for døveområdet som følge af CI-operationerne, som betyder, at mange døvfødte børns primære sprog bliver talesprog evt. kombineret med varierede former for støttetegn. Den tidligere skarpe afgrænsning mellem tegnsprog og ikke tegnsprog opblødes derfor, grænserne mellem tegnsprogsbrugere og talebrugere udviskes, og nye kommunikationsformer udvikler sig i takt med de ændrede behov.

Døvekonsulenterne besidder i stor udstrækning den faglige viden og de erfaringer, som efterspørges af målgruppen for dette projekt – mennesker, hvis primære sprog er dansk (evt. kombineret med støttetegn), men som har store kommunikative vanskeligheder som følge af en svær hørenedsættelse.

Med afsæt i dette projekt vil CFD derfor arbejde på - i perioden 2015 til 2018 - at opkvalificere og tilpasse døvekonsulenternes rådgivningstilbud til at kunne tilbyde socialfaglig specialrådgivning til personer med svære høretab og CI-opererede.

Tilbuddet vil primært rette sig til **de personer, der pga. alvorlige kommunikationsproblemer efterspørger socialfaglig vejledning i forhold til uddannelse, arbejdsmarked og personlige forhold relateret til høretabet, dvs. tilbuddet vil primært rette sig mod personer i den erhvervsaktive alder.**

CFD, Rådgivning finder det således naturligt at stille døvekonsulenternes ekspertise til rådighed for denne gruppe, således at rådgivningen rummes inden for døvekonsulentordningens rammer i det omfang, der ikke kan stilles et relevant tilbud til rådighed lokalt via kommunen eller regionen.

Hvad har udfaldet af forankringstiltagene været?

Dette kan ikke besvares på nuværende ingen erfaringer.

8 Beskriv om viden om projektets eksistens og/eller resultater er videregivet til andre:

Er projektets eksistens og/eller resultater formidlet til andre? Til hvem, hvordan og hvornår?

Denne afsluttende rapport offentliggøres på CFD's hjemmeside og i CFD's eksterne nyhedsbrev. Der planlægges artikler til fagbladene Socialrådgiveren og Decibel, se endvidere ovenfor ang. Høreforeningens blad Hørelsen.